

*Hoe Demofoen vanden coningben schiet ende quam bi Heyndric
ende bi dander beeren, ende hoe hi beloofde dat ghelt ende
al dander, ende leyde die coningen met hem.*

Dat .cl. capittel.

Als Demofoen aldus verstaen hadde haren sin, so is hi ghecomen tot Heyndric ende heeft geseit: “Ortsa, ghi heren, dat rantsoen dat ghi hebt gestelt, blijft ghi daer noch bi? Houdijt van weerden?”

Doen seiden alle die heren: “Jae wy!”

Demofoen seyde: “Nu dan, ghi heeren, soudy dese drie heren niet willen laten gaen op haer gelove, ende datmen u transoen sonde? Ic salt u sweeren bi uwen God ende den mijnen dat ict u sal doen hebben binnen .x. daghen oft eer.”

Als die heren dat hoorden, so seide Etsijtes: “Ortsa, Demofoen, door die trouwe die ghi my deedt in Armenien, mijn landt, blijf ic u borge.”

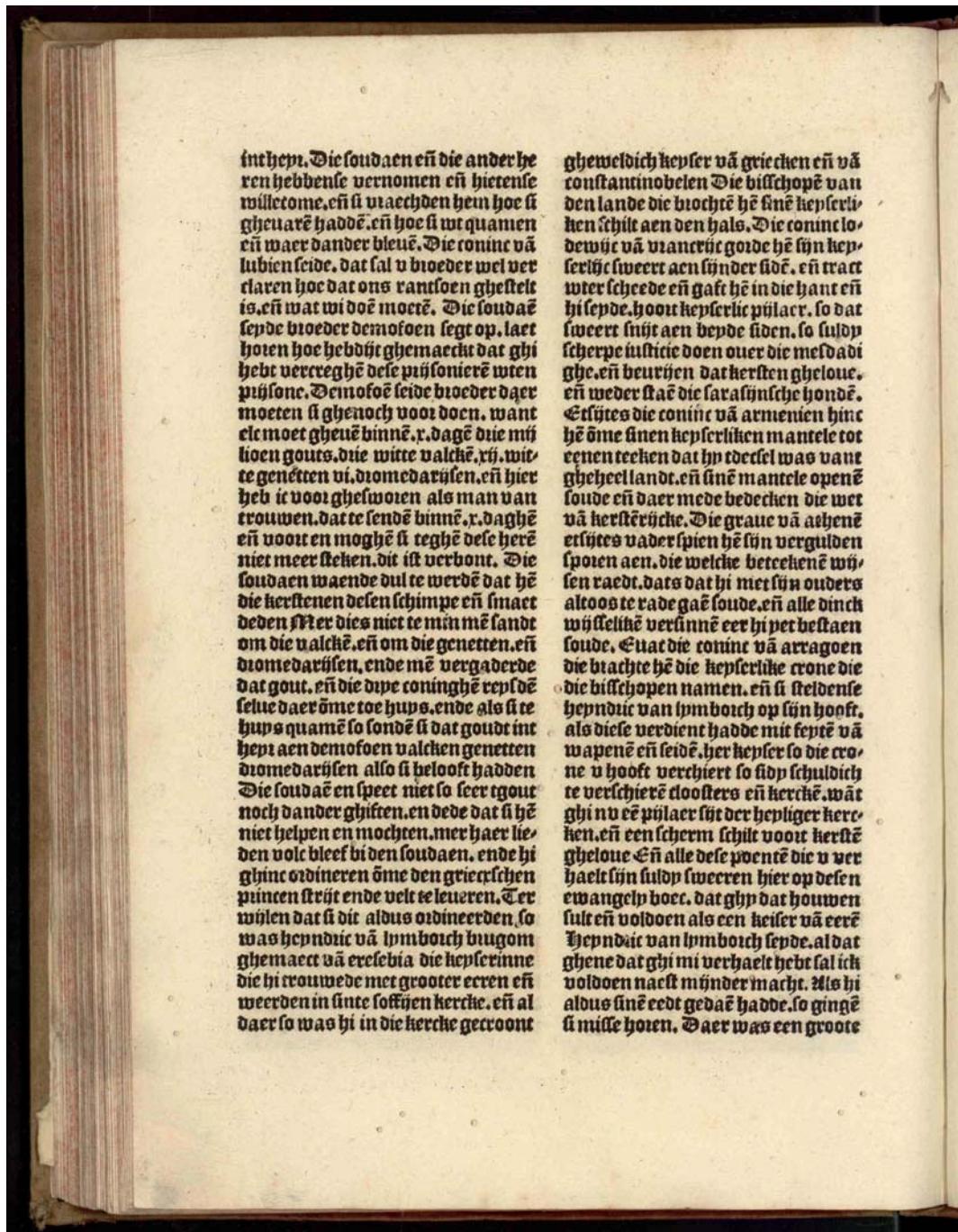
Heyndric ende alle die heeren waren wel te vreden, ende Demofoen swoer daer op sinen god ende der kerstenen God dat hi Etsijtes quijten soude. Doen waren hem die drie gevanghen ghedaen, dat hijse mit hem nemen soude, also hi dede, ende si namen orlof aan de heren ende vrouwen, ende si streken onder hem viven ter poorten uut.

Die kersten heeren deden ghereetschap maken om den coninc van Capadocien te doopen, dat seer costeliken ghedaen was, ende hi was ghenoemt Constant, nae Constantinobele. Daer was groot genoechte bedreven. Die coninc Evac was sijn peteren, ende die coninc Lodewijc ende Heyndric. Sijn peten waren Ysonia ende Zelyadone, die alle verblijt waren dat sulcke twee machtighe coninghen kersten waren gheworden, ende bedreven alderhande genoechten.

Demofoen [ende]¹ Amynijus sijn ghecomen metten coninghen [q4va] int heyr. Die soudaen ende die ander heren hebbense vernomen ende hietense willecome, ende si vraechden hem hoe si ghevaren hadden ende hoe si uut quamen ende waer dander bleven.

Die coninc van Lubien seide: “Dat sal u broeder wel verclaren, hoe

1. Ontbreekt in Vorsterman 1516.

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1134, fol. q4 verso

dat ons rantsoen ghestelt is, ende wat wi doen moeten.”

Die soudaen seyde: “Broeder Demofoen, segt op! Laet horen, hoe hebdijt ghemaect dat ghi hebt vercreghen dese prijsoneeren uuten prijsone?”

Demofoen seide: “Broeder, daer moeten si ghenoch voor doen, want elc moet gheven binnen .x. dagen drie mijljoen gouts, drie witte valcken, .xij. witte genetten [ende]¹ .vi. dromedarijsen, ende hier heb ic voor ghesworen als man van trouwen dat te senden binnen .x. daghen. Ende voort en moghen si teghen dese heren niet meer steken. Dit ist verbont.”

Die soudaen waende dul te werden dat hem die Kerstenen desen schimpe ende smaet deden. Mer dies niet te min, men sandt om die valcken ende om die genetten ende dromedarijsen, ende men vergaderde dat gout, ende die drye coninghen reysden selve daer omme toe huys. Ende als si te huys quamen, so sonden si dat goudt int heyr aen Demofoen, [ende die]² valcken, genetten [ende]³ dromedarijsen, also si belooft hadden. Die soudaen en speet niet so seer tgout noch dander ghiften, [dant]⁴ dede dat si hem niet helpen en mochten, mer haer lieden volc bleef bi den soudaen, ende hi ghinc ordineren omme den Griecxschen pricen strijt ende velt te leveren.

Ter wijlen dat si dit aldus ordineerden so was Heyndric van Lymborch brugom ghemaect van Eresebia die keyserinne, die hi trouwede met grooter eerden ende weerden in Sinte Soffijen Kercke, ende al daer so was hi in die kercke gecroont [q4vb] gheweldich keyser van Griecken ende van Constantinobelen. Die bisschopen van den lande die brochten hem sinen keyserliken schilt aen den hals.

Die coninc Lodewijc van Vrancrijc gorde hem sijn keyserlijc sweert aen sijnder siden ende tract uuter scheede ende gaft hem in die hant, ende hi seyde: “Hoort, keyserlic pijlaer, so dat sweert snijt aen beyde siden, so suldy scherpe justicie doen over die mesdadighe ende bevrijen dat kersten ghelove ende weder staen die Sarasijnsche honden!”

1. Ontbreekt in Vorsterman 1516.

2. Ontbreekt in Vorsterman 1516.

3. Ontbreekt in Vorsterman 1516.

4. Vorsterman 1516: en

Etsijtes, die coninc van Armenien, hinc hem omme sinen keyserliken mantele tot eenen teeken dat hy tdecsel was vant gheheel landt, ende sinen mantele openen soude ende daer mede bedecken die wet van kerstenrijcke.

Die grave van Athenen, Etsijtes vader, spien hem sijn vergulden sporen aan, die welcke beteekenen ‘wijsen raedt’, dats dat hi met sijn ouders¹ altoos te rade gaen soude ende alle dinck wijsseliken versinnen eer hi yet bestaan soude.

Evac, die coninc van Arragoen, die brachte hem die keyserlike crone, die die bisschopen namen, ende si steldense Heyndric van Lymborch op sijn hooft als diese verdient hadde mit feyten van wapenen, ende seiden: “Her keyser, so die crone u hooft verchiert, so sidy schuldich te verschieren² cloosters ende kercken, want ghi nu een pijlaer sijt der heyliger Kercken ende een scherm schilt voort kersten ghelove. Ende alle dese poenten die u verhaelt sijn, suldy sweeren hier op desen ewangely boec, dat ghy dat houwen sult ende voldoen als een keiser van eeren.”

Heyndric van Lymborch seyde: “Al dat ghene dat ghi mi verhaelt hebt, sal ick voldoen naest mijnder macht.”

Als hi aldus sinen eedt gedaen hadde, so gingen si misse horen. Daer was een groote [r1ra] triumphe van heren ende van schonen vrouwen. Die speel lieden bedreven een groot gheluyt van spele ende van sanghe.

Als die misse gedaen was, so ghinc die keiser Heyndric met sinen state te hove, ende die keyserinne, die bruyt, quam nae met schonen state. Daer was .XL. dagen feeste beroopen. Elc hadde gheleye, vry varen ende keeren, mer die soudaen van Babilonien en betroudede niet, ende aldus en quam hijer niet. Mer Demofoen ende Amynijus die ghinghen in die stadt ende dat op gheleye dat die Kerstenen beroopen hadden, ende si waren ghelogiert by Etsijtes in sijn hof. Daer dansten si menighen schonen hofdans.

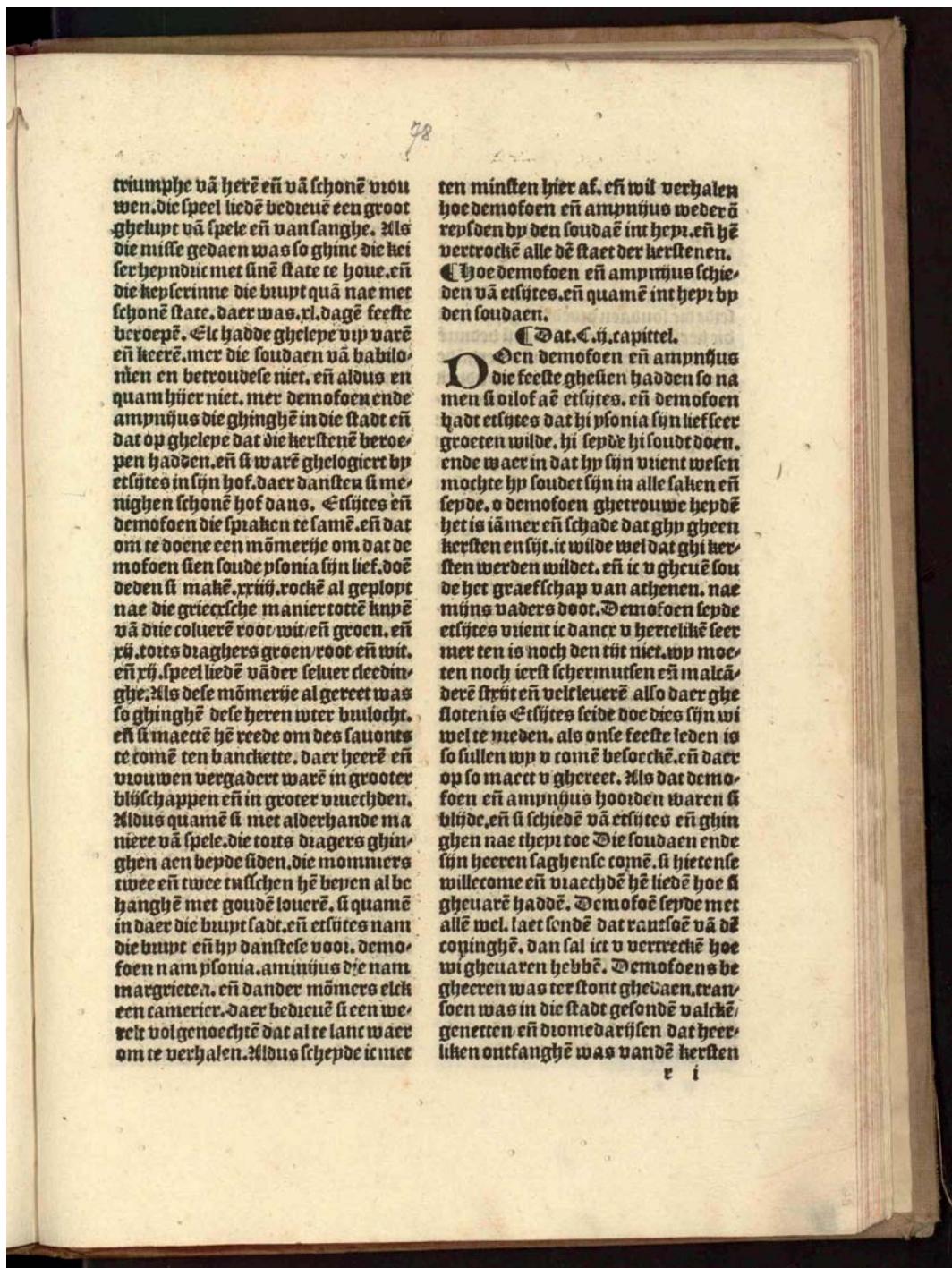
Etsijtes ende Demofoen die spraken te samen, ende dat om te doene een mommerije,³ om dat Demofoen sien soude Ysonia, sijn lief. Doen deden si maken .XXIIIJ. rocken, al geployt nae die Griecxsche manier

1. ouders: oude, wijze mannen

2. verschieren: begiftigen, ondersteunen

3. mommerije: toneelstukje met vermomde personages

totten knyen, van drie colueren: root, wit ende groen, ende .xij. torts draghers: groen, root ende wit, ende .xij. speel lieden vander selver cleedinghe. Als dese mommerije al gereet was, so ghinghen dese heren uuter brulocht, ende si maecten hem reede om des savonts te comen ten bankette, daer heeren ende vrouwen vergadert waren in grooter blijschappen ende in groter vruechden. Aldus quamen si met alderhande maniere van spele. Die torts dragers ghinghen aan beyde siden, die mommers twee ende twee tusschen hem beyen, al behanghen met gouden loveren. Si quamen in daer die bruyt sadt, ende Etsijtes nam die bruyt, ende hy danstese voor. Demofoen nam Ysonia, Aminijus die nam Margrieten, ende dander mommers elck een camerier. Daer bedreven si een werelt vol genoechten, dat al te lanc waer om te verhalen. Aldus scheyde ic met-[r1rb]ten minsten hier af ende wil verhalen hoe Demofoen ende Amynijus weder om reysden by den soudaen int heyr ende hem vertrocken alle den staet der Kerstenen.

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1134, fol. r1 recto

*Hoe Demofoen ende Amynijus schieden van Etsijtes ende
quamen int heyr by den soudaen.*

Dat .CIJ. capittel.

Doen Demofoen ende Amynijus die feeste ghesien hadden, so namen si orlof aan Etsijtes, ende Demofoen badt Etsijtes dat hi Ysonia, sijn lief, seer groeten wilde.

Hi seyde, hi soudt doen, ende waer in dat hy sijn vrient wesen mochte, hy soudet sijn in alle saken, ende seyde: “O, Demofoen, ghetrouwe heyden, het is jammer ende schade dat ghy gheen kersten en sijt. Ic wilde wel dat ghi kersten werden wildet, ende ic u gheven soude het graefschap van Athenen nae mijns vaders doot.”

Demofoen seyde: “Etsijtes vrient, ic dancx u herteliken seer, mer ten is noch den tijt niet. Wy moeten noch ierst schermutsen ende malcanderen strijt ende velt leveren, also daer ghesloten is.”

Etsijtes seide doe: “Dies sijn wi wel te vreden. Als onse feeste leden is, so sullen wy u comen besoecken, ende daer op so maect u ghereet!”

Als dat Demofoen ende Amynijus hoorden, waren si blijde, ende si schieden van Etsijtes ende ghinghen nae theyr toe.

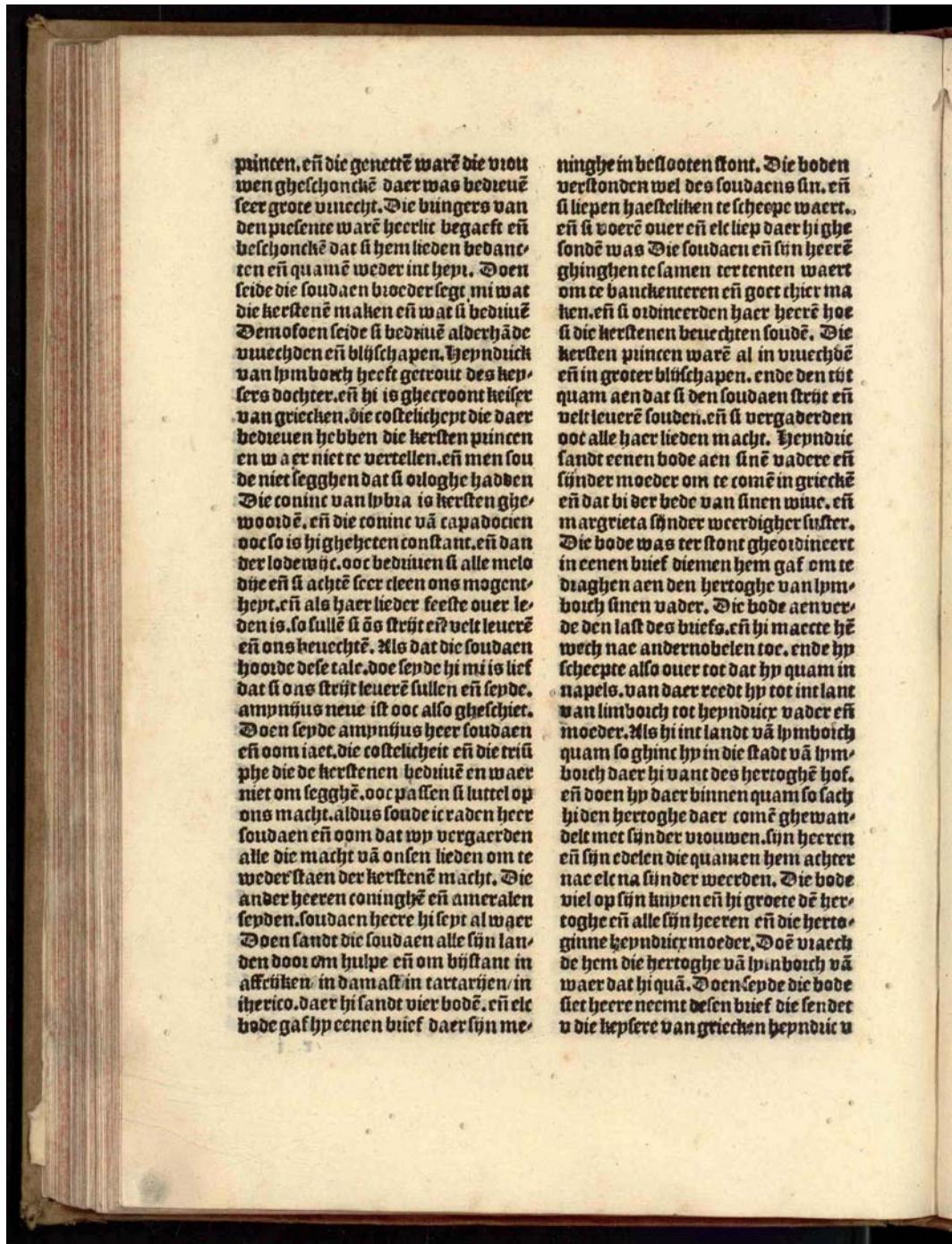
Die soudaen ende sijn heeren saghense comen. Si hietense willecome ende vraechden hem lieden hoe si ghevaren hadden.

Demofoen seyde: “Met allen wel! Laet senden dat rantsoen van den coningen. Dan sal ict u vertreken, hoe wi ghevaren hebben.”

Demofoens begheeren was ter stont ghedaen. Transoen was in die stadt gesonden: valcken, genetten ende dromedarijsen, dat heerliken ontfanghen was vanden kersten [r1va] pricen, ende die genetten waren die vrouwen gheschoncken. Daer was bedreven seer grote vruecht. Die bringers van den presente waren heerlic begaeft ende beschoncken, dat si hem lieden bedancten ende quamen weder int heyr.

Doen seide die soudaen: “Broeder, segt mi wat die Kerstenen maken ende wat si bedriven!”

Demofoen seide: “Si bedriven alderhande vruechden ende blijschapen. Heyndrick van Lymborch heeft getrouw des keysers

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1134, fol. r1 verso

dochter, ende hi is ghecroont keiser van Griecken. Die costelicheyt die daer bedreven hebben die kersten pricen en waer niet te vertellen, ende men soude niet segghen dat si orloghe hadden. Die coninc van Lybra is kersten ghewoorden, ende die coninc van Capadocien ooc. So is hi gheheten Constant, ende dander Lodewijc. Ooc bedriven si alle melodije, ende si achten seer cleen ons mogentheyt. Ende als haer lieder feeste over ledien is, so sullen si ons strijt ende velt leveren ende ons bevechten.”

Als dat die soudaen hoorde dese tale, doe seyde hi: “Mi is lief dat si ons strijt leveren sullen,” ende seyde: “Amynijus neve, ist ooc also gheschiet?”

Doen seyde Amynijus: “Heer soudaen ende oom, jaet! Die costelicheit ende die triumphe die de Kerstenen bedriven en waer niet om segghen. Ooc passen si luttel op ons macht. Aldus soude ic raden, heer soudaen ende oom, dat wy vergaerden alle die macht van onsen lieden om te weder staen der Kerstenen macht.”

Die ander heeren, coninghen ende ameralen seyden: “Soudaen heere, hi seyt al waer!”

Doen sandt die soudaen alle sijn landen door om hulpe ende om bijstant in Affrijken, in Damast, in Tartarijen, in Jherico, daer hi sandt vier boden, ende elc bode gaf hy eenen brief daer sijn me-[r1vb]ninghe in beslooten stont. Die boden verstanden wel des soudaens sin, ende si liepen haesteliken te scheepe waert, ende si voeren over, ende elc liep daer hi ghesonden was. Die soudaen ende sijn heeren ghinghen te samen ter tenten waert om te banckenteren ende goet chier maken, ende si ordineerden haer heeren hoe si die Kerstenen bevechten souden.

Die kersten pricen waren al in vruechden ende in groter blijschapen, ende den tijt quam aen dat si den soudaen strijt ende velt leveren souden, ende si vergaderden ooc alle haer lieden macht. Heyndric sandt eenen bode aen sinen vadere ende sijnder moeder om te comen in Griecken, ende dat bi der bede van sinen wive ende Margrieta, sijnder weerdigher suster. Die bode was ter stont gheordineert in eenen brief diemen hem gaf om te draghen aen den hertoghe van Lymborch, sinen vader. Die bode aenverde den last des briefs, ende hi maechte hem wech nae Andernobelen toe, ende hy scheepte also over tot dat hy quam in Napels. Van daer reedt hy tot int lant van Limborch

tot Heyndricx vader ende moeder.

Als hi int landt van Lymborch quam, so ghinc hy in die stadt van Lymborch, daer hi vant des hertogenhof. Ende doen hy daer binnen quam, so sach hi den hertoghe daer comen ghewandelt met sijnder vrouwen. Sijn heeren ende sijn edelen die quamen hem achter nae, elc na sijnder weerden. Die bode viel op sijn knyen, ende hi groete den hertoghe ende alle sijn heeren ende die hertoginne, Heyndricx moeder.

Doen vraechde hem die hertoghe van Lymborch van waer dat hi quam.

Doen seyde die bode: "Siet heere, neemt desen brief, die sendet u die keysere van Griecken, Heyndric u [r2ra] sone, die daer keyser is ende heeft ghetrouw des oudts keyzers dochter, gheheeten Eresebia, vanden Griecxschen rijcke."

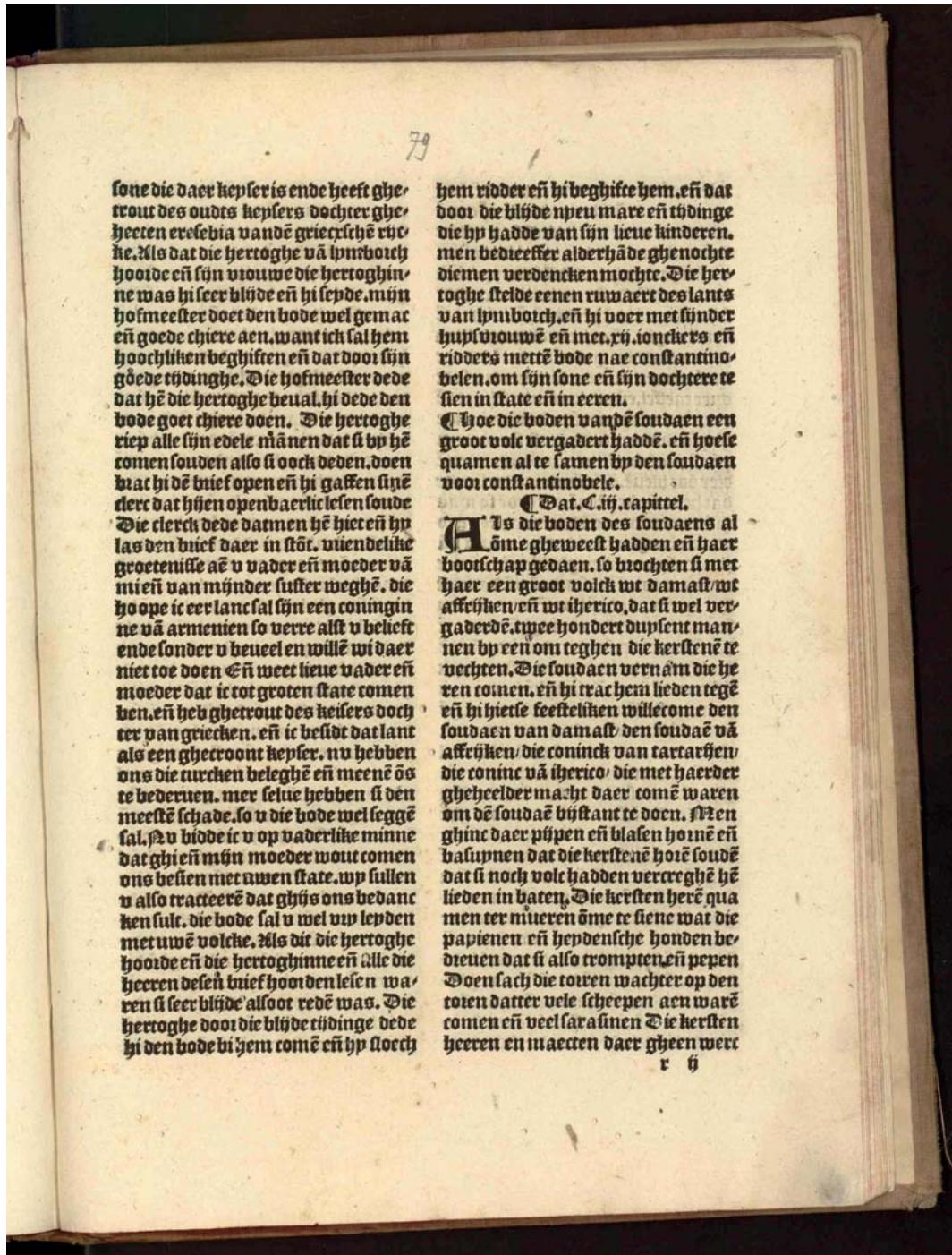
Als dat die hertoghe van Lymborch hoorde ende sijn vrouwe, die hertoghinne, was hi seer blijde, ende hi seyde: "Mijn hofmeester, doet den bode wel gemac ende goede chiere aan, want ick sal hem hoochliken begiften, ende dat door sijn goede tijdinghe."

Die hofmeester dede dat hem die hertoghe beval. Hi dede den bode goet chiere doen. Die hertoghe riep alle sijn edele mannen dat si by hem comen souden, also si oock deden. Doen brac hi den brief open, ende hi gaffen sinen clerck, dat hijen openbaerlic lesen soude. Die clerck dede datmen hem hiet, ende hy las den brief, daer in stont:

Vriendelike groetenisse aen u, vader ende moeder, van mi ende van mijnder suster wegben, die, boope ic, eer lanc sal sijn een coninginne van Armenien, so verre alst u belieft. Ende sonder u beveel en willen wi daer niet toe doen. Ende weet, lieve vader ende moeder, dat ic tot groten state comen ben ende heb ghetrouw des keisers dochter van Griecken, ende ic besidt dat lant als een gbecroont keyser. Nu hebben ons die Turcken beleghen ende meenen ons te bederven. Mer selve hebben si den meesten schade, so u die bode wel seggen sal. Nu bidde ic u op vaderlike minne dat ghi ende mijn moeder wout comen ons besien met uwen state. Wy sullen u also tracteeren dat ghijs ons bedancken sult. Die bode sal u wel vry leyden met uwen volcke.

Als dit die hertoghe hoorde ende die hertoghinne, ende alle die heeren desen brief hoorden lesen, waren si seer blijde, alsoot reden was. Die hertoghe, door die blijde tijdinge dede hi den bode bi hem comen, ende hy sloech [r2rb] hem ridder, ende hi beghifte hem, ende dat door die blijde nyeu mare ende tijdinge die hy hadde van sijn lieve kinderen. Men bedreeffer alderhande ghenochte diemen verdencken mochte.

Die hertoghe stelde eenen ruwaert des lants van Lymborch, ende hi voer met sijnder huysvrouwen ende met .xij. jonckers ende ridders metten bode nae Constantinobelen om sijn sone ende sijn dochtere te sien in state ende in eeran.

Washington, Library of Congress, Rosenwald Collection 1134, fol. r2 recto